Published and distributed under permit (No. 781), authorised by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 10-го ЛИПНЯ 1920. ЧИСЛО 83. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, JULY 10, 1920. No. 83.

В ГАЛИЧИНІ УКРАЇНСЬКЕ ПОВСТАННЄ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЗНЕСЛИ БЛЬОКАДУ СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ.

Однак не признають правительства.

ВАШІНҐТОН, 7. липня. — Міністерство заграничних справ нині формально оповістило, що зносить всякі обмеження що до торговлі між Злученими Державами а совітською Росією, виключаючи тільки ті матеріяли, які безпосередно можна ужити до военних цілий.

Вже від довшого часу адміністративні уряди Злучних Держав уважали за конечне знести ті ограничення та даючи нагоду американським горожанам торговельно зноситись з горожанами Росії, практично відновити торговлю з совітською Росією. Акція, яку оповіщено нині вечером є вповні згідною з опінією урядників, які відвідували Росію особисто і студіювали її відносини. Таку пропозицію давало державам антанти міністерство заграничних в Вашінґтоні, кілька місяців тому взад, але се не принесло ніякого успіху.

Своє порішенне в тій справі видало правительство Злучених Держав зовсім незалежно від антанти. Вправді яко річ інтернаціонального значіння, Америка звідомила антанту про своє порішенне, одначовож ся акція не є спільною акцією антанти.

При тій нагоді міністерство заграничних справ виразно заявляє, що ся акція не є і не може бути приниманою яко політичне признанне совітського правительства.

ЗНЕСЕННЄ БЛЬОКАДИ НЕ ПОМАГАЄ РОСІЇ.

Мартенс сподіється зміни в політичних відносинах антанти до совітського правительства.

НЮ ЙОРК, 8. липня. — Мартенс, непризнаний совітський амбасадор сказав, що знесенне бльокади, так як то заявило американське міністерство заграничних справ, нічим не помагає Росії. Є то нічо більше— говорить він — як продовженнє того, що Америка веде вже приблизно 18 місяців. Купцям що зголошувались до бюра і вже хотіли робити контракти, він відповів, що перше мусять бути полагоджені способи кредиту.

Позатим, заявив Мартенс, що рівночасно з відновленнєм торговлі мусять рівнож бути полагоджені дипльоматичні зносини між Росією а антантою.

ҐЕНЕРАЛ ОБРЕҐОН ВІДВІЧАЛЬНИЙ ЗА СМЕРТЬ КАРАНЗИ.

Дочка замордованого президента має докази заговору.

ВАШІНҐТОН, 7. липня. — Юлія Каранза дочка бувшого мексиканського президента, в своїм „протесті до світа" складає всю вину за мордованнє свого батька, на ґенерала Алвара Обреґон. Протест сей переслано рівнож до міністерства заграничних справ в Вашінґтоні.

В згаданім протесті Юлія Каранза, говорить, що вона не може під теперішню хвилю нічого зробити в своїй вітчині, позаяк знесено там свободу слова а власть заняли мілітаристи, які не допустять її до починення поважних кроків.

Однак прийде час, — говорить вона — що моя вітчина очиститься з всяких наїзників і тиранів і тоді я постараюся представити всі документи, які посвідчать, хто в дійсности винен за морд мого батька. Під теперішню хвилю річи так фатально зложилися, що люди, які в дійсности є злочинниками, живуть на свободі, а невинні находяться під ключем.

ПОЛЬСЬКІ ВЕТЕРАНИ В БОФАЛО ХОТЯТЬ ПОВЕРТАТИ НА ФРОНТ.

Вірні польській републиці на чужих землях.

БОФАЛО, 8. липня. — Більше як 1000 польських ветеранів в Бофало хотять відповісти на зазив ґенерала Пілсудського, президента польської републіки(?) і пійти на поміч польським військам в їхній боротьбі проти большевиків.

Офіцери польської армії, які належать до бофалівських польських ветеранів плянують зійтися завтра вечером і обговорити спосіб як їм польським резервістам еще раз послужити вітчині(?).

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

СУДНИЙ ДЕНЬ В ПОЛЬЩІ.

Польський фронт опинився на давній німецько-російській лінії.

ВАРШАВА, 7. липня.—Большевицькі війска в своїм наступі на Волині, дійшли до Клеваня, зелізничої стації, 15 миль на північний захід від Рівного. Поляки цофаються перед наступом кавалерії ґенерала Буденного, який оперує на північнім заході і випер польські війска, в деяких місцях аж до давньої німецько-російської боєвої лінії, приблизно 35 миль на захід від Кореля.

Береги Стиру і инших рік попереплітані кільчастим дротом; збоча горбів пориті викопами, а на деяких висших місцях ще доси виднїють цементові і зелізні будки. Правдоподіб, що в тих фортифікаціях Поляки будуть шукати останного захисту перед большевиками.

На північнім фронті большевики перейшли з великою силою через ріку Березину, коло Новосілки, на полудневий схід від Борисова, яких 50 миль на північний схід від Мінська. Так звідомляє польський урядовий комунікат.

Польська національна рада оборони в своїм маніфесті покликає до служби всіх добровольців. Взиває також людий нездібних до військової служби, а то в тій цїли, що хоче ними звільнити людий занятих при урядах.

Добровольців напливає щораз більше зі всіх сторін. Є між ними народні учителі і професори університетів, студенти, скавти, цивільні слуги і міністеріяльні урядники, які серед звичайних обставин є звільнені від військової служби. Студенти напливають в таких числах, що в Варшаві позамикано університети.

До армії вписуються рівнож жінки і дівчата. Вчера униформовані женщини і дівчата парадували по улицях міста. Перший раз Варшава бачила жовнірів-женщин під проводом женських комендантів.

Деякі женщини, особливо дівчата, представлялися досить добре і збуджували всюди велике одушевленнє. Деякі з парадуючих женщин-жовнірів вимахували парасолями; немов крісами. Женщини сі будуть переважно сповняти службу яко сторожа при ріжних маґазинах.

Соціялістичний(?) центральний комітет видав слідуючу проклямацію: Коли польська армія наступала, тоді ми жадали мира, однак тепер ми мусимо завзято себе боронити. (Ганьба!) Ми взиваємо польських жовнірів до щирого сповнювання обовязків, в борбі нашої вітчини, проти наїзника (Ганьба вам польські соціялісти!). Правительство однак мусить дати ґваранцію, що воно жадає мира, мусить проголосити перед цілим світом, що Польща бажає справедливого мира та мусить воно переслати на руки совітського правительства пропозиції мирових переговорів.

Ґенерал Йосиф Галлер (звісний посіпака), який проводив польсько-американською армією а опісля без милосердя знущався над українським населеннєм Галичини, формує против большевиків армію добровольців.

ПОЛЬСЬКА АРМІЯ ПЕРЕД ЗАГИБІЛЛЮ.

Большевики гонять Пілсудського до Східньої Прусії.

ЛОНДОН, 7. липня. — Польська армія находиться в дуже небеспечній ситуації в наслідок большевицьких успіхів здовж полудневого фронту і Пілсудський бувби дуже щасливий, якби йому тепер вдалось відтягнути свою армію без великих втрат.

З забраннєм Рівного большевики переломили полудневий фронт і посуваються в напрямі ріки Висли і Берестя Литовського, де є власне сконцентрована ціла польська північна армія, яка брала участь в боротьбі коло Мінська здовж ріки Березини.

Найбільше чим тепер гризеться Пілсудський се факт, що Росіяне на полудневім фронті віддалені лише 165 миль від головного осідка польської армії, а фронт над рікою Березиною є віддалений 165 миль від тої твердині; значить Берестя Литовського. З Берліна доносять, що полудневий фронт є зовсім розбитий. Коли се правда, то большевики можуть дістатися до Берестя Литовського скорше, чим Поляки доставлять там достаточну скількість війска, щоби оборонити твердиню.

Коли се большевикам вдасться, то Полякам полишиться лише вузенька стежочка між Берестем Литовським а Східною Прусією, якою можуть втікати до Варшави. Коли зважити, що тая полось се переважно край болотнистий, тому Пілсудський мавби велике щасте коли зі своєю модерною армією та зі всіми її запасами буде міг звідтам ціло видістатися.

Від Рівного до Східної Прусії є лише 150 миль і большевикам буде дуже легко получитися з Німцями. Коли большевики раз получаться з Німцями, тоді ситуація, буде незвичайно поважною. З Берестя Литовського, до Варшави також недалеко, бо лише 150 миль.

Поляки не мають тепер найменьшої надії щоби здержати большевиків у їх поході в напрямі Висли і Сяну, а дальше до гір Карпат. Коли велика модерна армія нічне раз відвертатися, то дуже тяжко опісля створити нову оборонну лінію.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОЛУДНЕВИЙ ФРОНТ ЗОВСІМ РОЗБИТИЙ.

Від Припети аж по Карпати Поляки цілком знищені.

БЕРЛІН, 7. липня. — Півурядовий німецький часопис подає, що польський полудневий фронт, від Припети аж по Карпати зовсім розбитий та що ситуація в тій части є дуже серіозна. Большевицькі війська, які наступають на Поляків зі сторони Києва і Рівного натрапляють на дуже слабенький опір.

Варшавська депеша до франкфуртського часопису звідомляє, що большевики розрозпочали великий наступ на північнім фронті, на північ від зелізничого шляху Молодечне-Полоцьк, але їх заміри не вдалися бо зістали відбиті польськими військами.

БОЛЬШЕВИКИ ПОБИВАЮТЬ ПОЛЯКІВ НА ПОЛУДНЕВІМ ФРОНТІ.

Посуваються наперед здовж Дністра.

ЛОНДОН, 8. липня. — Російські большевицькі війска, прорізали собі дорогу через полудневе крило польської армії і совітські військові власти звідомляють про великі успіхи коло Старо-Константинова.

Совітські війска посунулись 25 миль наперед на схід від Проскурова і находяться тепер в Летичеві. Дальше на полудне заняли вони Могилів, посуваючись наперед здовж Дністра.

Дальше звідомленнє говорить, що завзята боротьба ведеться між большевицькими військами а військами ґенерала Вранґля на полудневім фронті, особливо в околиці Орихова.

БРИТІЙЦІ ВІДМОВЛЯЮТЬ ПОЛЯКАМ ПРАВ ДО ДАНЦІҐА.

Німці з того користають.

ДАНЦІҐ, 12. червня. — Поляки оскаржують британського комісаря Тавера, за спосіб його адміністрації в вільнім портовім місті Данціґу. Оскарженнє своє передали Поляки Лізі Націй. Головно оскаржують вони його за те, що він не виконує тих постанов, які були ухвалені на версальськім мирі. Його адміністрація — кожуть вони — має слідуючі наслідки:

Перше всего він відмовляє Польщі всіх тих прав, які вона дістала на мировій конференції в Версалю.

По друге, даючи великі права мешканцям того міста, з огляду на їх більшість, він дає Німцям перевагу і Поляки на тім сильно терплять.

А вкінци Поляки просто з моста заявляють, що Велика Британія зробила собі з Данціґа власний порт і боронить там тільки своїх інтересів.

(Цікаво знати, що Поляки мають в Данціґу?)

БОЛЬШЕВИКИ ЗАБРАЛИ ТВЕРДИНЮ РІВНЕ.

ЛОНДОН, 7. липня. — Бездротна депеша з Москви, з вівтірка, доносить, що большевики забрали твердиню Рівне, одну з тих, що то творять на Волині трикутник твердинь, на схід від Дубна і Луцька. Зі здобуттєм сеї твердині від Поляків, большевики полонили 1.000 людий, забрали два панцирні потяги, два тенки, 2 шістьцалеві гармати і потяг з льокомотивами.

Дальше депеша говорить, що в напрямі Проскурова, на полудне від Рівного, большевицькі війська передерлись через польські фортифікації і гонять ворога здовж зелізничого шляху, в напрямі Тернополя і Львова в Галичині.

В ГАЛИЧИНІ УКРАЇНСЬКЕ ПОВСТАННЄ!

Львів в українських руках!

ЛОНДОН, 6. липня. — **Тутешні часописи спростовують вістку, що була прийшла з Варшави, що Львів заняли большевики. Вони згідно доносять, що в Галичині вибухло українське повстаннє та що се місцеві галицькі Українці взяли Львів.**

(Ту вість з Лондону принесли вечірні видання з 6. с. м. нюйорських ґазет „Ґлоб" і „Ів'нінґ Пост").

МАХНО ЗНЮХАВСЯ З ҐЕНЕРАЛОМ ВРАНҐЛЕМ.

Зелені степи, зелена армія, зелено в голові.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 7. липня. — Депеша з Севастополя доносить, що ґенерал Махно зі своєю 20-тисячною протибольшевицькою армією получився з ґенералом Вранґелем на полудневім фронті. Депеша рівнож доносить, що Махно, якого головний осідок находиться в Катеринославі, заявив, що він хоче спільно з Вранґлем поборювати большевиків.

Зелена армія Махна, хотяй проти-большевицька, однак доси не йшла спільно з військами Вранґля. В кубанській території, зелена армія Махна від довшого часу перешкаджала большевицьким операціям, нищачи зелізничі шляхи. Недавно атакувала вона Новоросійськ на східнім побережу Чорного Моря.

СОВІТИ НАЧНУТЬ ЗНОВА ПЕРЕҐОВОРИ З АНТАНТОЮ.

Чічерін їде до Лондону.

КОПЕНГАҐА, 8. липня. — Данський часопис доносить, що Чічерін, большевицький міністер заграничних справ виїхав з Москви до Лондону.

Копенгаґські часописи вже передтим оповіщували, що ходить чутка, що Чічерін хоче сам виїхати до Лондону і відновити торговельні переговори в цїли навязання торговельних зносин між совітською Росією а антантою. Чічерін мав також заявити, що робить се длятого позаяк Красін, большевицький міністер торговлі і промислу не є ані добрий політик ані дипльомат.

РУМУНИ МОБІЛІЗУЮТЬ СВОЮ АРМІЮ.

Хотять боронити Бесарабії.

ЛОНДОН, 7. липня. — Через Копенгаґу прийшла депеша з Софії, що Румунія зарядила загальну мобілізацію, а то з огляду на ситуацію, яка тепер зананувала на Україні та на польсько-російськім фронті. Депеша додає, що румунський военний штаб робить як найбільші старання, щоби в Бесарабії сотворити оборонну лінію та сконцентрувати там війська.

БРИТІЙСЬКА РОБІТНИЧА МІСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ МИРА З СОВІТСЬКОЮ РОСІЄЮ.

Признає рацію теперішньому правительству в Росії.

ЛОНДОН, 7. липня. — Британська робітнича місія, яка недавно повернула зі своєї поїздки по Росії, видала свій урядовий звіт. В звіті тім говориться про конечність мира з совітською Росією та що дальше продовжуванне бльокади і інтервенції в справах Росії є кримінальним злочином, та що така політика може закінчитися лише нещастем для всеї Европи.

В звіті з особливим натиском підчеркується, невідрадні економічні відносини в Росії, перевозові трудности та незвичайне зуживанне всеї енергії в мілітарні операції, які Росія провадить на всі сторони. Між иншим там таке говориться:

Є се незвичайне чудо, що революційне правительство в Росії, яке зі всіх сторін окружене бльокадою найсильнійших держав світа, а в своїй середині загрожене контрреволюцією, потрафило задержати лад і дисципліну між своїми народами, які стали мов оден муж до боротьби за спільне добро.

АНГЛІЯ ПОБОЮЄТЬСЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ УСПІХІВ.

Східня Прусія може злучитись з большевиками.

ЛОНДОН, 7. липня. — Хотяй деякі урядові звідомлення подають, що Польща покищо відпирає сильні большевицькі атаки на північнім фронті, то одначовож є загальне побоюваннєся, що концентрованнє большевицької армії на тім фронті, може мати дуже фатальні результати.

З достовірних жерел приходять вісти, що Поляки еще не просять о мир у большевиків. З другої сторони знова довідуємось, що совітське правительство під теперішню хвилю не схоче і слухати про ніякі мирові пропозиції зі сторони Поляків.

Поляки хотять здобути якенебудь сильнійше становиско, заки представлять свої мирові пропозиції. Позатим ходить їм рівнож о провіренне припущення, що теперішньою большевицькою армією проводять визначні російські царські ґенерали.

Єсли большевики поборять Польщу, тоді буде можливість, що вони не вдоволяться тим, але пійдуть поза її границі. З огляду на такі заключення, очи всіх звернені тепер на ситуацію в Східній Прусії, Баварії і полудневій Німеччині.

Доси ніхто не може точно сказати як великою є большевицька армія, однак річию певною є, що в протягу останних двох тижнів відбулось в цілій Росії рекрутованнє нових сил. Одинокє, що найбільше припиняє Росію в її боротьбі се брак перевозових средств.

Звідомленнє головної кватири польської армії подає з понеділка, що кавалерія ґенерала Буденного перейшла ріку Горинь. Дальше на північ большевики атакують Поляків здовж зелізничого шляху Полоцьк-Молодечне. Коли їм вдасться в тій области побороти Поляків, тоді Вільно зістане зовсім відтяте і польське ліве крило зовсім знищене.

"SVOBODA" (LIBERTY)

An Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границею:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

В Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими ґрішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

ЯК КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ БУДЕ ВСЕ ДБАТИ ТІЛЬКИ ПРО СЕБЕ САМОГО, А НІКОЛИ ПРО ВЕЛИКУ 40-МІЛІОНОВУ ГРОМАДУ, ЯКУ ТВОРИТЬ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД, ТО НІКОЛИ НЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ, КОТРА МОЖЕ ВИРОСТИ ТІЛЬКИ І ЄДИНО ЯКО ТВІР ПРАЦІ ВСІХ УКРАЇНЦІВ, ЗОРГАНІЗОВАНИХ ДЛЯ СЕЇ ОДНОЇ ЦІЛИ.

ПРОЧ З ПОЛЬСЬКОЮ ПОЗИЧКОЮ!

Польща-наїзниця, та, що унаслідила всі найгірші злочини по небіжці Польщі з 18-го століття і доконує їх дальше на нападених народах, осміляється приходити до американської республики за грішми на продовження свого розбою!

Не потребуємо повторяти, що обовязком чести кождого Українця є не лише відмовитись купувати бонди польської „паньствової" позички, на продовження ляцького розбою на нападених українських землях, — але також ще й агітувати серед Білорусинів і Литовців, щоби й вони не купували тих бондів наїзника на їх землю!

Памятайте, що польські позичкові бонди призначені на пролив крови народів, нападених Польщею, і на дальше їх поневолення!

ХТО ОСВОБОДИВ ЛЬВІВ?

Перші вісти з Европи доносили, що большевики заняли Львів, одначе пізнійші вісти стверджують, **що большевики ще не є в Галичині, але що там вибухло українське повстанне і українські повстанці заняли Львів.**

З того виходить, що Українці в Галичині були весь час готові до повстання, а тільки вижидали на слушну хвилю, і коли большевики, гонячи Ляхів з України, наближались до Збруча, Українці піднесли оружє проти ляцьких наїзників і зачали їх вимітати.

Розуміється, поміг Галичанам большевицький наступ проти Польщі, таксамо як і опір українського населення на Дніпрянщині проти ляцьких наїзників, котре помагало большевикам гнати їх з України.

Близших відомостий не маємо про те, що тепер діється в Галичині, але можна сподіватись, що війна з наїзником ще ведеться і ще не скінчена. Скінчиться аж тоді, як під напором большевицької армії Ляхи зачнуть втікати в глибину самої Польщі.

Аж тоді Галицька Україна вже буде цілком вільна з ляцького наїзду і зачне працю для обнови свого вільного життя.

ҐАЗЕТИ ДОРОЖІЮТЬ.

Через нечувану дорожнію паперу, а також і всіх инших друкарських матеріялів, і вкінці через подорожіннє праці, ґазети в Америці щораз то дорожіють. Дневники, тижневики і магазини (журнали) безвпинно підносять ціни.

Нюйорські дневники перед війною коштували одного цента, а тепер коштують три центи, значить, ціни тепер тричі висші ніж були тому кілька літ. Тижневики і місячники теж значно подорожіли; часто ціна підскочила двічі і тричі.

Се підвисшенне цін ішло головно відповідно з підвишкою ціни ґазетного паперу. Ціна паперу для американських часописий піднеслася в останніх часах два рази, а деколи і три рази, отже й ціна самих часописий меньше-більше таксамо підійшла в гору.

Але що-ж говорити про чужинецькі (форенерські) ґазети в Америці?

Для них ціна ґазетного паперу підійшла в гору 6 разів, а иноді і 7 разів, отже випадало би їм, таксамо як ґазетам американським, підвисшити ціну видавництв відповідно до ціни паперу і друкарських матеріялів та робітника. Се значить, що форенерські ґазети повинні би побільшити свою ціну шість разів в порівнанню з ціною передвоєнною.

Але сього вони переважно не роблять; а як не роблять то головно з тої причини, що форенерські ґазети се звичайно органи якихось організацій, запомогових, або инших. На ті ґазети звичайно платять члени додатки до своїх вкладок. Члени хотіли би, аби ті вкладки були як найменьші, отже противляться підвишці якихнебудь додатків, а впрочім справа з підвишкою звичайно вимагає ще довгої процедури.

Візьмімо на приклад „Свободу". Перед війною, коли папір стояв 2 і чверть цента за фунт, „Свобода" виходила раз на тиждень на 12 сторін друку за 10 центів місячно. Тепер же, коли ціна паперу 15 центів за фунт, вона виходить три рази на тиждень на 18 або 20 сторін і лише за 17 центів місячно. Значить, що хотяй ціна паперу 7 разів більша, то член У Н. Союза не платить навіть два рази більше, а дістає в додатку більше ніж діставав перед війною.

І се є власне причиною, що „Свобода" сьогодня, таксамо як і всі другі форенерські ґазети, є в фінансових клопотах.

Вона мусить заводити ощадности; мусить давати щораз то більше адвертайзментів, а навіть зменьшити обем ґазети.

Серед таких відносин як теперішні „Свобода" не може думати про улїпшення і розвиток; про те, аби ґазета поступала наперед з поступом часу, з модерними технічними вимогами і потребами читачів.

Бо на кождому кроці стоїть на перепоні недостача фондів. Що найбільше, серед таких відносин ґазета може думати про істнованнє, про ратунок того істновання, про спасенне перед упадком.

Се є відносини нездорові і ненатуральні. Їх викликали передівсім нездорові відносини в паперовому промислі в Злучених Державах, але неменьше і також нездорові відносини в громадському життю американських Українців.

Як би вони досі були вже поставили бодай одну независиму ґазету, оперту на передплаті і на чисто бізнесових підставах, то другі ґазети не потребували би клигати при запомогових організаціях. Бо і ґазети, що виходять при запомогових організаціях, могли би собі спокійно виходити як тижневики і присвятити свою діяльність передівсім своїм організаціям а не політиці, через яку ті організації все терпіли і далі ще терплять, а рівночасно могла би виходити добра, цілком на модерний спосіб уладжена, українська независима щоденна ґазета, яка би могла посвятитись політиці і просвіті та громадянському вихованню загалу.

Така ґазета, оперта на бізнесових підставах, могла би скоро розвиватись і станула би на рівні з ґазетами других форенерських народностий, що є вже давнійше в Америці і працею організацій стоять висше від Українців.

Але Українців до поступу, до організації, до більшого громадського діла, з якого вийде користь усім, треба тягнути волами. Хвилево запаляються і ждуть знова аж на новий запал.

А тимчасом дійсна, велика і серіозна праця виростає не із запалу, але з впертої і завзятої праці загалу.

Що всі разом збудуємо, те й мати-мемо.

Другим народам їх громадське добро, їх великі інституції також не впали з неба, але вийшли з праці і труду великої зорганізованої громади.

Українці в Америці можуть також не одно велике діло зробити. Вистарчить їм тільки іти слідом других народів і скористати з того досвіду, який ті народи мають, а на підставі якого вони створили вже великі діла.

Для розвязки прикрого положення ґазетної справи американської України могли-б також богато навчитись від других народностий в Злучених Державах, а передівсім від самих таки Американців, з їх гарних підприємств і успіхів та поступу.

ЗВІТ Д-РА КИРИЛА Д. БІЛИКА, ДЕЛЕҐАТА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ НА МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ В ПАРИЖІ

I.

Всеукраїнський Зїзд скликаний У. Н. Комітетом в днях 16-17 січня, 1919, ухвалив уповноважити Екзекутиву У. Н. Комітету вислати на кошт У. Н. Комітету до Парижа делегатів, щоб вони, яко представники У. Н. Комітету й української іміграції в Злучених Державах боронили спільно з делеґацією Української Народньої Республики, домагань та інтересів українського народу перед Мировою Конференцією.

Згідно з такою постановою Зїзду Екзекутива У. Н. Комітету, на засіданню дня 6-го марта, 1919, в Ню Йорку, ухвалила вислати до Парижа двох делегатів, Володимира Лотоцького і мене. Притім було рішено також післати конґресмена Гамила з Ню Джерзи яко правного дорадника. В. Лотоцький одначе, не будучи ще тоді горожанином Злучених Держав, не міг одержати дозволу від французьких властий на вїзд до Франції, і через те рішено було вислати тільки мене і конґресмена Гемила.

Перед виїздом з Америки я одержав від Екзекутиви У. Н. К. **інструкції,** які означили характер і межі моєї політичної діяльности в Парижі. Найважнійші точки сих інструкцій були отсі:

1. Делеґація Українського Народнього Комітету в Злучених Державах не повинна заступати власної політичної програми в українській справі, але тільки мати за обовязок помагати у виконанню програми цілої Української Делеґації в Парижі з України і з Галичини.

2. Стояти всіми способами в обороні Галичини.

3. Ніодна частина Галичини не має належати до Польщі.

4. Галичина має бути злучена з иншими українськими землями, а таксамо українська часть Буковини й Угорська Україна.

5. Україна має бути независимою республікою, якої конституція буде постановлена Українськими Установчими Зборами, вибраними загальним голосованнем усього народу.

Дня 19-го марта, 1919, ми виїхали з Ню Йорку, а дня 3-го цвітня прибули до Парижа.

Українська Делеґація, до якої ми приїхали, в тому часі складалася з 15 членів, — 10 з Дніпрянщини, 3 з Галичини, 1 з Канади і Савченка з Парижа. Голова Делеґації Гр. Сидоренко був дійсним уповноваженим і відвічальним представником Директорії, ділячи відвічальність з д-ром В. Панейком, репрезентантом Галицької України та С. Шульгином. Решта членів — колеґия — грала скорше дорадну ролю.

Дня 7-го цвітня нас було представлено Гр. Сидоренкови, а потому цілій Делеґації, а дня 9-го цвітня нас було принято в число членів Делеґації. Нам була призначена політично-дипломатична робота в американських та англійських кругах.

Від 9-ого цвітня до 17-го грудня я працював в характері офіціяльного члена Делеґації. Сей звязок був перерваний моєю заявою про виступлення з Делеґації. Дня 15-го лютого 1920 моя діяльність яко представника У. Н. Комітету скінчилась в силу телеграфічного відкликання У. Н. Комітетом.

Моя діяльність в Парижі носила ріжноманітний характер, а то: побачення з політичними особами і розмови; переклади нот, брошур, дописий; праця у звязку з купном майна від Американської Ліквідаційної Комісії; подорожі до Швайцарії і Лондону; писанне інформаційних звітів У. Н. Комітетови.

Місце дозволяє мені лише згадати про важнійші побачення, на яких я виступав чи то самий, яко політичний представник, чи то в ролі перекладчика. Важнійшими, між другими, були побачення з членами Американської Місії, експертами, Лордом, Бовменом, Берле; італійськими журналістами; представниками Американського Червоного Хреста (Бікнел, Олдс, Миллер і другі); конференція з провідниками соціялістичних партій (Льонґе, Гендерсон, Гуйсман, МекДанелд); Гавсом, проф. Сеньобосом, Ленсинґом; проф. Пейтоном, проф. Грушевським і вкінці з Радою Чотирох.

Я мушу обмежитись лише поданнєм вкоротці характеристичних уваг з уст деяких політичних лідерів, які показують настрій, що панував в кругах, які мали такий чи сякий вплив на рішенє української справи. Так, проф. **Лорд** все заявляв, що Україна не може істнувати самостійно, і що розумною політикою для Українців є політика угоди з Росією. **Льонґе** горячо заявляв, що він принціпіяльно не є проти независимости України, лише він не має доказів, що український народ бажає відірватись від Росії, бо власть Директорії не опирається на висловленій волі українського народу, з огляду, що на Україні не було зарядженю загальних установчих зборів. Полковник **Гавс** висловився, що він співчуває жаданням українського народу і не хоче потягнути України назад до Росії, як деякі другі того хотять. Звісний французький учений професор **Сеньбо** радив, щоби боротьбу проти польської заборчости перенести на економічний ґрунт (проти великих земельних власників); тоді, казав, се найде співчутє у Французів. Член англійської Місії **Пейтон** радив, щоби Галичани не дались цілком опанувати Дніпрянам, бо послідні мало мають симпатій через свої большевицькі тенденції. Проф. **Грушевський** висловився (в маю) так: „Директорія не має дійсної власти на Україні. Там нема жадної власти; є пять чи шість ватажків, які провадять безнастанно війну один проти одного, арештуючи один одного". **Ленсинґ** заявив Окуневському, Марголіну і Шульгину дня 30. червня м. р.: „Ми не можемо признати независимости України. Колиб ми признали, то кождий, кому лише захочеться, може прийти на Україну і буде там робити, що захоче".

Найважнійшим, одиноким того рода, послуханнєм було перед **Радою Чотирох.** Се послуханнє, дня 22-го мая м. р., відбулося наслідком нот делеґації, в якій містилась загроза, що опустить Париж як протест проти злочинного наїзду польської армії на Східну Галичину. На тому переслуханню **Ллойд Джордж** поставив між иншими питаннями таке: „Коли би прийшлося прилучити Ваш край чи то до Польщі чи до Росії — то кого би Ви вибрали?" Відповідь була: „Ні з Польщею ні з Росією!" Тоді Ллойд Джордж повторив се питанне. Відповідь знова звучала як попередно.

В делеґації було три особи, що знали анґлійську мову: Іван Петрушевич з Канади, др. Зархі і я. Д-р Зархі, молодий Жид з Лондону, не знав зовсім української мови, а по англійськи міг лише говорити, але не міг писати. Майже всі свої ноти, документи, брошури, дописи до ґазет, чи ті, що виходили колективно від делеґації, чи писані поодинокими членами делеґації, подавалося як у французькій так і в англійській мові. До виїзду І. Петрушевича до Марсей, вкінці липня м. р., праця перекладів того матеріялу ділилась між нами двома, а потому всі переводи робив я самий. Дня 9-го мая м. р. було мені ще поручено читати і робити вирізки з часописий в англійській мові. Ся робота брала у мене дуже богато часу. Крім нот делеґації я переводив також статті і брошури для Томашівського, Шелухина, Лозинського, Витовського, Дідушка, Сидоренка, Панейка, Ісаєвича, Тимошенка, Шульгина, Марголіна і других.

(Докінчення слідує).

ЗАПИСКИ.

Велике дерево поволи росте.

Були такі Українці, котрі зажурились, що українська держава впала, а польська скоро виросла.

Українська держава впала через наїзди чужих держав і через нездарність української інтелігенції. Сей упадок розбив зачатки державної організації і спричинив, що Польща і Румунія могли заняти західні українські краї, але в суті річи на Україні з тої причини не сталась жадна велика зміна. Бо Україна — се 40 міліонів українського селянства, яке здобуло землю і волю і далі її боронить. По правді, одної державної організації на Україні тепер немає; кожда провінція має свою організацію, але треба тямити, що се війна і виїмкові воєнні відносини. В часі мира все зміниться. Україна знова зорганізується в державу, тільки без помочі тої інтелігенції, що водила на Україну то Німців, то Скоропадського, то Ляхів, та що торгувала революцією і українською землею.

Україна буде сильною і великою державою. Як в історії вона виросла з малої у велику, так і тепер з революції поволи, тяжкою боротьбою, вона виросте у велику державу, у велику, могучу республику.

Кажуть, що велике дерево поволи росте, отже й Україна росте поволи, щоби бути великою, сильною державою.

Миляна банька скоро надується і ще скорше трісне.

Люди, що завидували Польщі скорого зросту, тепер переконались, що не було властиво чого завидувати.

Польща в історії була велика, але з великої маліла, аж поки цілком не зникла та не впала.

Як же її Вилсон підніс своїм 13. пойнтом, то зараз Падеревскі і Пілсудскі стали дути її нещасну, аж надули до історичної величини. Наконець ще й Петлюра прийшов їм на поміч дути стару Польщу до її історичних границь. Але як ще Падеревському і Пілсудському ішло якось-тако, то Петлюрі не вдалась штука, а Польщі не повезло і трісла.

Трісла в самому Києві золотоверхому. На границі „історичній" трісла „історична" Польща як миляна банька. Може й Петлюра не мав на гадці так дути Польщі, аби аж тріснула, але що-ж, як каже московська приповідка „человек предпалагает, а Бог распалагает".

Бо не Петлюрі судилось судити про „історичні" границі Польщі, але — самій таки історії.

Історія видала свій суд і польські „історичні" границі трісли, а з ними всі угоди і договори Петлюри й його „дипльоматичних" місій, що віддавали українські краї в польську неволю і віддавали українські землі польській шляхті.

Трісла „велика" Польща як миляна банька. Скоро її надули, але ще скорше трісла.

Бо так все буває з надутими баньками.

Поляки того не могли знати згори, бож яко вірні послідовники пословиці „мондри Поляк по шкодзє" вони можуть про се дізнатись аж з долини.

Та пословиця є також історична і Поляки мусять теж її пошанувати, бо що-ж би то була за „історична" Польща, як би в ній не шановано історії, тай ще до того польської, і то в додатку шляхотської!!!

Чи Польща страшна?

Де Польща прийшла, чи то на Україну, чи на Білорусь, чи на Литву, всюди несла свій історичний злочин: рабунок, розбій, убийство, пожар.

То були одинокі річи, які Польща мала на експорт (вивіз) до сусідів. Найліпше про се може сказати Галицька Україна, бо там Ляшня найбільше навезла свого злочину.

Тепер у світі Польща може одинока, що експортує злочини до сусідних народів, але що вона зве себе „історичною", то треба признати, що в історії вже такі народи бували як Поляки. Бували Вандали, Гуни, Половці, Татари, Турки. Вони нападали на сусідні краї і приносили до них розбій, грабіж і руїну, само-ж так як Ляхи роблять тепер, в 20-тому століттю.

Але історія змела і Вандалів, і Гунів, і Половців, а з Татарів і Турків, які несли знищенне до Европи, тепер в Европі майже і сліду вже немає.

Пропали ті хижі народи, або пропадають ще, хотяй вже й цілком усмирнили.

Чому пропали вони?

А власне тому, що були хижі, заборчі, злодійські.

Спокійні народи повстали і злучились проти них і побили їх, так що слід за ними загибає.

Се є таке право природи, що хижаки, котрі живуть з грабунку, загибають, а остаються живими і розвиваються тільки ті, що працюють і вміють найти спосіб співжиття з другими.

Як між звірами вигибають хижаки, як вовки, лиси, тигри і инші, або між птахами яструби, так і між народами вигибають народи хижацькі, що не хотять жити з праці, і що не вміють найти дороги до співжиття із сусідами.

З тих хижацьких народів оставився досі один найбільше хижий, то є Ляхи.

Тепер йому сусіди обтинають пазурі і усмирюють його.

Поки Ляхи не примиряться так як Татари або Турки, поти сусіди з ними не зможуть жити по сусідськи.

Народи не заборчі, не хижацькі, пережили хижаків, і не то що пережили але й зросли в силу.

Бо ті народи живуть з власної праці і вміли найти дорогу мирного співжиття з другими народами сусідніми.

І до них належить будучність.

І тому їм не жахатись хижаків таких як Ляхи, але боротись проти них і збороти їх, а передівсім їх хижацтво.

УКРАЇНЦІ І ВІЧЕ.

Хотяй віче належить до стародавних українських інституцій, на яке бувало дзвоном скликувано громадян, то одначе мимо тої старости Українці не вміють тої інституції пошанувати.

Яке віче не скличете, то все найдеться гурток людий, котрі хотять його розбити.

Се свідчить про те, як скорі є Українці до всякої акції, якої метою є розбиття, знищенне. Крик одного крикуна вистарчить для того, аби гурток осіб взявся розбивати віче. А розбивши віче, сей крикун і його помічники гадають, що зробили якесь велике діло.

По правді, такі крикуни нищать свою власну стародавню українську інституцію, якою є віче.

Сьогодня вони розбивають віча другим, а завтра другі розбивати-муть віча їм, а конець кінців потерпить на сьому сама українська інституція, себто народні збори, свобідне народне віче. Та інституція буде розбита.

Чому воно так твориться серед Українців?

А лише тому, що через довгу польську і московську неволю загальна освіта, культура українського загалу стоїть низко. Українці не вміють ще як слід цінити своїх народніх інституцій, ані тих, що їм передали в спадщині їх предки, ані тих, що їх вони самі побудували.

Ледви скінчать будову, або ще й не скінчать, а підпадайте гадку, щоб її знищити, так заразом охочі до сього находяться.

Люди нищать звичайно те, що нічого не варте, а в людий непросвічених і найцінніша культурна інституція не представляє вартости.

Длятого не диво, як найдуться серед Українців такі люди, котрі нищать свою, українську давню інституцію — народне віче.

Вони не просвічені і не розуміють її вартости і значіння. Для них та інституція нічого не варта.

І не буде вартувати поти, поки дійсна просвіта не пошириться; поки Українці на правду не станутъ в ряди з другими культурними народами, як Англійці, Французи або Німці.

Ті своїх віч не розбивають. Вони шанують свободу думки для кождого, бо знають, що як політичний противник перечить свободи думки і слова другому політичному противникови, то сей иншим разом йому заперечить, і дійде до того, що жаден з них не буде в змозі сказати перед зібраною громадою своєї думки своїм свобідним словом.

Наслідок того був би такий, що була би скасована свобода думки і слова, а затим і свобода громадських зборів. Така інституція як народне віче пропала би.

Але власне тому, що культурні народи се знають і розуміють, вони вміють свої громадські інституції цінити і шанувати.

Не найдете розбивачів віч серед культурних народів. За ними треба їхати до Українців, і то аж до Америки. В старому краю сповняли сю ролю темні кацапи, а в Америці такі розбивачі віч виховались таки серед самих Українців, видай навіть без помочі кацапської.

Що в Галичині Українці не розбивають своїх віч, то се свідчить, що вони висше стоять культурно від своїх братів, що виїхали в далекий світ, до Америки.

Наші старокраєві браття, длятого що вони мудрійші і більше просвічені від тих українських крикунів в Америці, радять на вічах спокійно, і як хто хоче на вічу виграти, то старається „перемочи" противника своїм розумом і знанием та арґументами, а не криком, стуком і гуком, бо для сього не треба ані просвіти ані науки. Дикі африканські племена можуть у себе мати такі „віча" і можуть вести таку „дискусію" при помочі гуку, крику і стуку, а може навіть ще й би перевисшили наших вічевих крикунів.

То прикра річ вказувати на такі великі недостачі серед себе самих, але инакше їх годі вилічити.

Лише через пізнанне своїх блудів і помилок люди їх оминають.

Прийде час, що й Українці як слід пізнають свої недостачі; пізнають, що треба свої здобутки, свої інституції шанувати і цінити, а тоді вони будуть дивитись як на варята на такого чоловіка, котрий не старається своїм розумом і знанием переконати слухачів на вічу але дурним криком і пустим галасом.

Буде час, що неодному крикунови син пригадає його „участь" в дискусії на вічу, і йому буде соромно.

Бо просвіта мусить побідити, хотяй би ішла не знать яким терністим шляхом.

НА ЩО АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ СКЛАДАЛИ МІЛІОНИ?

Зібравши кілька міліонів (около 6 міліонів) долярів від американських польських робітників, **Падеревскі** оголосив в ґазетах, що дав їх на „патріотичні цілі". Тепер довідуємось, які то були „патріотичні цілі". Він за ті гроші заложив собі вшехпольську ґазету у Варшаві під назвою **„Ржечпосполіта"**, яка вже зачала виходити.

Організатори підприємства рішились унеможливити всяку конкуренцію. Друкується „Ржечпосполіту" в 100 тисячах примірників і висилається кождому, хто бажає даром користати з органу Падеревського. По обємі є се найбільший польський денник.

Се є коник, на якому має Падеревскі виїхати ще раз на начальне становище. Очевидно при помочі Дмовського, Ґрабського і инших вшехполяків.

СТАРОКРАЄВА ПЕРЕПИСКА З АМЕРИКОЮ.

Львівська ґазета „Вперед" містить отсю нотатку:

ПЕРЕПИСКА З АМЕРИКОЮ І КАНАДОЮ.

Тов. Юліян Бачинський у Вашінґтоні: Ми дістали вістку, що Ти в листопаді 1919 р. вислав для нас 5.000 долярів. Грошей тих досі ми не дістали. Реклямуй! Напиши нам, на чию адресу вислав Ти ті гроші?

ДЕЯКІ З ЛЮДСЬКИХ ХИБ.

(З вінніпеґського „Українського Голосу").

Бувають люди з нахилом до односторонности, до крайности. В них коли біле, то нехай буде як сніг, коли чорне, то як саджа. Таким людям бракує здорового розсудку, бракує само-критики і само-контролі.

Того рода люди руководяться в першій мірі почуваннями. Кожда незвичайна справа, кожда вістка, коли вона їм по душі, або не по душі, вражає їх за богато і сейчас виводить з рівноваги. І щоби вдоволити себе, чоловік або над міру щось розхвалює, або за богато ганить, дарма, що і та похвала і та ганьба занадто переборщена.

Вузкоглядні люди бувають завсігди і в усіх справах вузкоглядні. Вони вибирають собі оден предмет, оден напрям і тримаються його руками і ногами, не памятаючи, що не тілько саме життє занадто всестороннє, але й на кожду поодиноку справу треба дивитися з ріжних боків і з ріжних становищ.

На кождім кроці нам приходиться стрічати подібних людий. Оден заліз з головою в католицизм, другий в православіє, третий в інтернаціоналізм, та большевизм, четвертий в якийсь грошевий інтерес, пятий в малоросійщину, карпаторусчину, шестий в якесь зовсім чуже йому сектанство і т. д. і т. д. І кождий з них бачить все добро лише в любій йому справі, а все решта безпощадно осуджує. Без упередження про ніщо не хоче подумати.

Певна річ, що односторонному, вузкоглядному тяжко зрозуміти всесторонність.

„Український Голос" протягом цілого свого істновання старався оскілько міг, ставитися до всякої справи безсторонно — беручи в рахунок всякі можливости та зводячи все до чисто практичних цілий. Але на перекір сьому односторонні люди деколи з мухи робили вола і силувалися бачити в Укр. Голосі те, чого в нім зовсім не було. Уважали його попівським, католицьким, протестантським, безбожним, консервативним, ліберальним, та може ще яким. Але минав час і показувалося, що жадна з тих назв до Укр. Голосу не пристає. І бажання вузкоглядних людий лишалися нездійсненими.

Ми Український Голос взяли за примір лише мимоходом. Вузкоглядний чоловік на кождім кроці бачить не те що є, але те, що йому на перший погляд уявляєся, або чого йому забаглося.

Вузкоглядність виявляєся богатьома ормами. Вузкоглядні люди завсігди за богато кричать, за богато критикують, за богато осуджують, за богато хвалять, за богато ганьблять, за богато вірять, за богато від віри відходять; за богато надіються... одним словом — в усякім напрямі йдуть за далеко через те, що більше довіря мають до своїх сліпих бажань, ніж до холодного розсудку.

Коли односторонний чоловік буде вам говорити про науку, то рівнож завважите в него хоробливу однобічність і непрактичність. Він з науки хапає все поверхне, тане, якраз таке, що відразу впадає в око і не вимагає в його поняттю глубшого досліду. Він хапає за крикливе, за одностороннє, за непрактичне, за глупе, і носиться опісля з тим, як з незнать якими мудрощами. Йому здаєсь тоді, що так як він знає — ніхто не знає і що нема на світі мудрця, якого він не заткнув би за пояс своїм знанием.

Односторонність виявляєся ще й тим, що чоловік робить за богато крику. Він старається кождого перекричати, перемогти, переганьбити. Що хто не сказав би, а він завсігди знайде для себе причину на протест, на добавку ,на замітку; він все ліпше знає, ніж другий.

Людям односторонним бракує завсігди здорової людської товариської щирости і поваги до себе і других. Вони не є людьми громадськими. Їм бракує тих прикмет, які творять здоровий характер людини, бракує всесторонности, бракує вирозуміння, бракує такту. В них на переді стоїть образливість, злобність і заілість разом з нерозумною лайкою, глупою насмішкою та смішною зарозумілостию.

Окремо ще згадати би, що односторонні люди бувають завсігди дуже упереджені до всего, що не підходить під їх вузку і коротку міру.

Кождий з нас бачить на кождім кроці людий з подібними гріхами, як тут вичислені і тому треба би всякому звернути увагу й на себе і розглянути чи і в него нема чогось подібного.

Вартісним чоловіком в суспільности є лише чоловік вирозумілий, чоловік всестороннього погляду, тактовний, неупереджений до нічого. А таким може зробити чоловіка лише холодне, спокійне сліджение за ріжними напрямами життя, за ріжнородними актами. Крім того чоловік повинен знакомитися з ріжними напрямами писаної думки і віднаходити в ній все гарне, розумне, практичне і творче.

САНІТАРНА ДОПОМОГА НА УКРАЇНУ.

Заступник Міжнародного Червоного Хреста майор Ледерей, що повіз першу санітарну колонну в вересні 1919 р. на Україну, яка на кошти Посольства З. О. У. Н. Р. була улаштована у Відні, пише в своїм звіті: „На Україні хто ще живе той жде на пошестну хоробу, а хто захорів, той жде на смерть".

Нарід гине і гинуть ті, що йому на поміч йдуть. Головний лікар, що виїхав з п. Ледерейом на Україну др. Денис Новак умер. Умер і господар шпиталю п. Зелиско. На їм місце стали другі і ся колонна, яка як перша ластівка прилетіла на Україну, працює дальше в Винниці і несе поміч населенню, хоть і мала труднощі в своїй гуманітарній праці. Сестра, що на днях вернула із тої колонни каже: „Денікінці білля і ліків прислали, большевики свого комісаря дали, але харчами помагали. Прийшли Поляки, сестер німецьких розігнали, а санітарне майно зареквірували".

Майор Ледерей вернувши з України розвів широку агітацію на заході Европи. Наш приятель п. др. Ффік, ґенеральний заступник Інтернаціонального Червоного Хреста для східної Европи, ледви піднявся з постелі, до якої його прикував пятнистий український тиф, неутомимий уже поїхав до Женеви, де закликає і заклинає, що як поміч на Україну не прийде, то цілій Европі грозить небезпека. Він конферує з Клемансо, з Балфуром, з Лігою Народів, з Лігою Червоних Хрестів. А до Українців — з якими він держить тісні звязки, він все каже: „Ви самі мусите робити зусилля і перші дати почин а відтак уже кличте а Европа прийде".

І санітарна допомога почала прибирати конкретні форми. Санітарне майно було уже закуплене. В Берліні стояло майже на 3 вагони, яке закупив від ім. Українського Хервого Хреста др. Холодний. В Швайцарії стояли 3 вагони, закуплених на кошт Українського Уряду Інтернаціональним Червоним Хрестом, у Відні стояла уже від року зложена в скринях санітарна колонна II, що складається із улаштованого шпиталю на 200 ліжок є бактеріолоґічної лабораторії із дезінфекційної колонни і приладів до відвошивляння, що її в свій час закупив Галицький Уряд а через політичні відносини не міг вислати.

Розходилося, щоб увесь той матеріял злучити разом і зорганізовану поміч вислати на Україну. Яким шляхом? І куда? Шлях польський чи румунський, котрий ліпший і безпечніший? Як забезпечитись перед можливими комплікаціями політичними і калейдоскопними змінами влади.

І от вирішено, що поміч можлива тільки від імени Інтернаціонального Червоного Хреста і під його охороною. І сей плян і ся поміч як раз виконується. Увесь матеріял уже злучений у Відні. Санітарний поїзд, що має вивести се майно уже готовий. З Швайцарії прибули др. Стурлер, др. Вісс і др. де Моль і кілька сестер. З Берліна приїхав до експедиції др. Холодний уповноважений Українського Червоного Хреста з 60 людьми санітарного персоналу. Дозвіл на вивіз матеріялу, що в Австрії добути не так то легко, уже є. Труднощі ще з поїздом — але є надія, що енерґія Інтернаціонального Червоного Хреста і се переборе. Щоб відчинити шлях, виїхав курієр Червоного Хреста до Праги а шеф експедиції др. Стурлер до Букарешту.

Інтернаціональний Червоний Хрест має з сею експедицією виконати слідуючі завдання;

1. Піднявши свій стяг на території України, сотворити базу для праці гуманітарної—аполітичної без огляду на якунебудь зміну влади.

2. Отворити шлях для ідучої допомоги з Европи і служити адресом, до якого будуть звертатися і ті, що щось хочуть дати і ті, що чогось потребують.

3. Заложити безпечний склад санітарного майна і ділити його інституціям в краю, які його потребують.

4. Подавати автентичні відомости про санітарний стан на Україні, безпартійні, аполітичні.

5. Улаштувати свої установи для поборювання пошестей насамперед в однім місці а опісля все дальше їх поширювати.

Головою цілої експедиції є др. Стурлер, який довгий час працював лікарем в Індіях, а підчас війни мав завдання доглядати табори німецьких полонених в Англії з рамени швайцарського Уряду.

Як зачуваємо відозвалися на поклики Інтернаціонального Червоного Хреста а іменно пп. д-ра Фріка і майора Ледерея англійський і італійський Червоний Хрест, які також збираються вислати свої санітарні колонни на Україну.

Відень, в червни, 1920 р.

Др. Я. Окуневський.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, повідомляє всіх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 11. липня с. р., в гали церковній сейчас по Сл. Божій. Щоби кождий член прийшов на мітінґ, бо є важні справи до полагоджения, а також буде справозданиє касове, контрольної комісії і вибір балевого комітету. — І. Фецич, секр.

ВІСТИ З ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.
(На підставі старокраєвих часописий).

ДЕЛЯТИНЩИНА.

З життя товариств, організація торговельних спілок, приватні школи для Гуцулів.

За вимком „Руської каси" і „Народнього Дому" ніяке товариство ще досі не відновило своєї діяльности з ріжних причин. Звертається тепер головну увагу на організацію торговельних спілок Повітового Союза кооператив, промислових спілок, як н. пр. спілка деревного промислу „Бутин" в Дорі, млинарська спілка „Народний Дім" в Зарічу і инші. Крім того в програмі є оснування з новим шкільним роком приватної 4. клясової народньої школи для наших Гуцулів як також „Гуцульського семинара" або „Гуцульської ґімназії" до чого допоможе нам, про що не сумніваємося, вся наша суспільність. Се має бути перша чисто гуцульська школа. Недостача відповідного льокалю дається нам дуже відчувати. Втій ціли „Народний Дім" в Делятині розіслав свої біляпси з відозвами до всіх наших спілок і товариств, як також і приватних осіб в краю о позичку на купно хати. І не сумніваємося, що всі Управи наших стоваришень причиняться своїми вкладками (і то опроцентованими 5% від ста) до купна дому, який хочемо ужити на поміщенне гуртівні, школи і бурси.

Отсе коротенький образець з нашої роботи в Делятитинщині. Недостача тільки людей і капіталів не дають змоги розвинути ширшої діяльности.

Гуцул.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Член У. Н. Союза, Джолієт, Ілл. — Ви маєте правду, але так не пишеться до ґазети як Ви пишете.

К. В. Т., Дітройт, Міш. — Як пишете письмо, то пишіть розумно. Ви пишете, що „Свобода" підпирає Петлюру тому, бо видно не читаєте „Свободи". Як би Ви читали, то Ви би знали, що „Свобода" виступила остро проти польської політики Петлюри, якої цілию було будованне Польщі на Україні. „Свобода" заняла таке становище від самого початку польської політики Петлюри і ніколи його не зміняла. Повторяємо, що з Вашого писання видно, що Ви „Свободи" не читаєте, а як читаєте, то не розумієте. А що варта критика такого чоловіка, котрий говорить на вгад, або критикує се, чого самий не знає і не розуміє?!!

Члени У. Н. Союза, Пітсбурґ, Па. — На сьому місці ми вже одвічали одному Вашому товаришеви з Пітсбурга. Нема сумніву, що той чоловік, котрий аґітував проти календаря У. Н. Союза на 1921-ий рік, є аґентом другої організації, котра для своїх членів видає календар, розуміється таксамо за їх гроші, а хотіла би, щоби У. Н. Союз не видав календаря для своїх членів. Дуже розумно робите, коли його не слухаєте, бо він нехай дає ради членам своєї організації, а не У. Н. Союза, бо члени У. Н. Союза мають свій розум і не потребують ради і поради других. Без тої ради вони обійдуться.

І. С., Бреддак, Па. — Спасибіг за англійську статейку, але її помістити не можемо, бо вона вже була торік у „Свободі" в цілости. Ся часопись, що помістила її, подала тільки частину первісної статті.

М. М., Бервік, Па. — Аби допись була поміщена у „Свободі", мусить бути написана коротко, чітко і тільки по одній стороні паперу. Містимо кожду допись, що відповідає тим умовам.

ПРИ ДОРОЗІ.

При дорозі, під горою
Упав стрілець з коня в бою...
Заболіла в грудях рана,
З неї-ж кров тече багряна;
Прощай, неню, я вмираю.

Прощай, неню, не журися:
Син твій в полі оженився
І шлюб узяв при музиці...
Кріси грали і дзвеніли,
А гармати гомоніли,
На весілля вечерниці.

Подивився стрілець стиха,
Грудь же тяжко-важко диха
Тай замкнув на все повіки...
Як сонечко заходило,
Проміннями його вкрило,
Попрощалось з ним на віки...

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ!
ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ І ПРОДАЮТЬСЯ.

Батраки, драма в 4. діях	35
Дячиха, комедія в 4. діях	35
Як ковбаса та чарка, то минеться сварка, комедія на 1. дію	20
Двоє, драматичний малюнок на одну дію	10
Добрі діти, образ з життя американських школярів в 3. діях	15
Гей на Івана гей на Купала, оперетка на 1. дію	15
Насіножаті, комедія на 1. дію	25
Глитай або Павук, драма в 4. діях	45
За друзі своя, драма в 5. діях	40
Щасливий край, комедія на 1. дію	15
Великий Молох, песа в 3. діях	50

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA,
IM. T. SHEWCHENKA,
168 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.
62c89

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклликів).

JERSEY CITY, N. J.

Товариство Українська Січ, від. 170 У. Н. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж., устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 18. ЛИПНЯ 1920 Р.

в Leive's Half Way House, Washington Grove Park, Carlstadt, N. J.

Буде грати перворядна Українська Банда в Джерзи Сіти. Початок о години 1-шій пополудни. Вступ до парку 35 цнт. і податок 4 цнт. 83і85

На сей пікнік запрошується всі Товариства, Братства і Сестрицтва з Джерзи Сіти і околиці.

Тож не забувайте за сей день 18-го липня (джулая), бо то буде перший тиждень мясниць по Петрі. Приходіть громадно з родинами а за добру забаву ручить

КОМІТЕТ ТОВ. „УКР. СІЧИ":
Григ. Гасій, предсідатель;
Г. Павлик, секретар;
Ст. Мушинський, касієр.

Їхати з долини міста карою Grove, а в Hoboken пересістись на Passaic кару. З гори міста Hudson кару і пересістись в Hoboken на Passaic кару, котра завезе Вас на місце.

ST. LOUIS, MO.

Комітет Української Народної Громади в Ст. Луїс, Мо., повідомляє тутешних громадян, що **дня 18. липня 1920 року** відбудеся **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** у власній хаті Народного Дому. Дохід з балю призначений на цілі Укр. Народної Громади. Запрошується всіх чесних громадян прибути на сей баль як найчисленнійше, так щоби ані одного з Вас не бракувало. Єсли чуєтеся добрими Українцями і маєте всі одного духа до любови свого народу, то напевно прибудете на сей баль, а там красно будемо забавлятися всі як одна родина. Наша Українська Банда буде нам приґравати всі ті охочі танці, котрі ми так щиро любимо. Також буде співати хор Аматорського Кружка кілька красних пісень. Будуть промовляти дуже добрі бесідники. 83

За добру забаву ручить за Укр. Нар. Громаду — КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить прислати $1.00. Оголошення продажи фарм приймаеться лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і напади на других продавців.

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошенне. Від сторін належить сподіватися відповіди.

Пошукую свого брата **ГРИГОРІЯ РОЗДІЛЬСЬКОГО**, що служив при американській армії у Франції. Дорогий Брате! Минувшого року, коли я хотів відвідати Тебе у військовому шпитали у Fort Porter, N. Y., Ти мені відписав, що в короткім часі приїдеш до мене. Дай о собі знати. Тужу за Тобою. МИХАЇЛ РОЗДІЛЬСЬКИЙ, 96 First Ave., New York City. 83-4

Хто знає де є мій брат **ІВАН КЛЬОВАН**, котрий був в Holyoke, Mass. тому сім літ. Хто знав би про нього або він сам, хай зголоситься в важній справі на адресу: ВАСИЛЬ КЛЬОВАН, 332 Park St., Holyoke, Mass. 82-83

КВАЛІФІКОВАНИЙ дякоучитель пошукує посади. Може учити хор і музику. По близші інформації прошу голоситись на адресу: PROF. OF MUSIC, 244 Ave. A, cor. 15th Street, New York, N. Y. 82-83

МЕБЛІ НА ПРОДАЖ з двох кімнат. Інтересовані зволять голоситись по 5-ій годині вечером на адресу: A. WOWK, 170 Ave. B, New York, N. Y. 81-83

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим подаємо до загального відома, що тимчасовий офіс корпорації National Building Loan Ass'n „Ukraina" of Jersey City, N. J., находиться під числом 222 Washington St., Jersey City, N. J. 71с92

В. Ф. Ваґнер, секр.

ОГОЛОШЕННЄ!

Українська Торговельна Корпорація пошукує за кваліфікованими людьми котрі би могли обняти менаджерство в філіях. Кандидатів прийметься з певною запорукою. Зголошення слати на слідуючу адресу: AMERICAN DRY GOODS CO., Inc., 308 King St., Wilmington, Del. 81-84

НОВИНКИ.

Розходи президента.

Як відомо, президент Злучених Держав дістае річно $75.000 платні, а крім того $25.000 на подорожні видатки. Заходить питанне, чи особа на такім високім становищи може вижити і провадити відповідний дім, маючи що року до своеї розпорядимости суму $100.000. На се питаннє один бувший секретар президента відповідае так:

Коли би президент з одержуваної ним платні мусів покривати всі свої видатки, то ясна річ, що ся платня далеко йому не вистарчалаб. Але инакше представляється та справа для тих, котрі знають, скільки президент видає зі своєї власної кишені, а скільки платить на його потреби державна каса. Перейдім усі важнійші позиції за порядком. За мешкальний дім президент не платить ніякого чиншу; всі коцти удержання і поправок Білого Дому поносить правительство. Коли в мешканню президента потрібні які нові меблі, образи, прикраси, столове начиннє і взагалі яканебудь дрібниця, то всього того на жаданнє президента достарчає директор Публичних Будинків і Земель. Майже всю численну службу до обслуги і пильнования Білого Дому оплачує державний скарб; президент платить лише своїй приватній нлужбі, яка складається з 6 до 7 осіб. Всі уживані президентом секретарі, стенографи, автомобілі, повози, шофери, візники і льокаї дістають свою платню з державної каси. З тогосамого жерела оплачується також газоліну, оливу і направки автомобілів чи повозів. Треба тут замітити і те, що недавно тому Найвисший Суд видав орeченнє, що платня президента не підлягае ніякому оподаткованню. Всі вашінгтонські опери, театри і взагалі всі публичні забавові місця мають для президента і його дружини найкрасші спеціяльні льожі, де він може переводити пополудня чи вечері без ніякої оплати. До свого приватного вжитку має президент величавий яхт, „Мейфлавер", оплачуваний з усею залогою і службою з державної каси. Всі клюби у Вашінгтоні й околици стоять для президента отвором; він може до всіх тих клюбів заходити кождої хвилі, а не платить за се ані цента. Президент платить зі своєї кишені лише за поживу для себе, своєї родини і своєї приватної служби. Він купує також за свої власні гроші убрання для себе, але тих убрань він не потребує дуже богато — не більше, як кождий приватний горожанин з доброго дому і на добрім становищи. Зате всі убрання президента чистить, прасує і держить у відповіднім порядку державний наемник. Ані один президент не зужиє тих $25.000, які правительство дає йому на кошти подорожий. Виїмком у тій справі є хиба один Вілсон, котрий їздив до Европи, але і сей надзвичайний видаток покрило в значній мірі само правительство. Коли загалом возьметься під розвагу всі ті розходи президента, які покриває публичний скарб, то можна сказати сміло, що президент зі своєї платні може заощадити річно $50.000.

11.990 іміґрантів в однім тижни.

В протягу минулого тижня іміґраційні власти на Еліс Айленд зеґзамінували 8.626 прибувших до Америки іміґрантів. На еґзамінацію ожидають ще: 1.100 пасажирів прибувших на пароплаві „Олимпік", а задержаних з приводу тифової кварантани, 1.664 пасажирів з пароплава „Реджіна д'Італія", які вже прибули до порту, і около 600 осіб на корабли „Данте Аліґіері", яких також кварантовано.

Затруїлися маринованим мясом.

Дженета Джонсон в Брукліні кулила в склепі бляшанку маринованого мяса і приладила з нього обід. Небавом після обіду вона і пять її дітий, у віці від 3 місяців до 8 літ, сильно розхорувалися. Прикликаний лікар ствердив затроєннє птомаїною. Маму, яка була найбільше хора з цілої родини, забрано до шпиталю, де вона по чотирох днях померла.

Японський гумор.

Жінка одного властителя гостинниці в Японії каже до свого мужа:

— Гість, котрий прибув до нас нині вечером, мав з собою пакунок, який після моєї гадки представляє велику вартість. Я була би дуже рада, як би він сей свій пакунок забув у нас.

— Я маю на се добрий спосіб — каже муж. — Я дам йому доволі „майоґи".

Виконуючи свій плян, господар почастував свого гостя доброю вечерою приправленим обильно „майоґою". — корінною яриною, яка мала мати ту прикмету, що викликувала забудькуватість у того, хто її наївся. Небавом по вечері гість опустив свою кімнату в гостинници, а господар увійшов живо до сеї кімнати і почав її пильно оглядати. Не знайшовши там бажаного пакунка, він оповістив се своїй подрузі. Господиня дому була дуже невдоволена і нарікала гірко на непродуктивність і безужиточність „майоґи", але муж насварив на неї і напімнув її, аби не тратила віри в силу сеї ярини.

— Не нарікай, жінко, — каже він — бо „майоґа" таки осягнула свою ціль.

— Як то?! — питає здивована господиня.

— А так, — відповів спокійно господар — що наш гість забув заплатити свій рахунок у нашій гостинници.

Тесть убив свого зятя.

Герман Орф з Бруклина, літ 30, оженився перед роком з дочкою Річарда Теґе, Єлисаветою. З причини незгідного пожиття се подруже перед двома місяцями розвелось. ONоді Орф зайшов до дому свого тестя і хотів перепроситися зі своєю жінкою. Теґе, обурений на свого зятя за те, що він обходився дуже нелюдяно з його дочкою, велів йому вийти за двері. Зять удався тоді до найблизшої коршми, а вслід за ним пійшов також старий, 57-літний тесть. Оба вони розпочали там сварку, підчас якої Теґе виняв револьвер і двома стрілами положив свого зятя трупом. Убийника арештовано.

До причинку злочинів.

Сього місяця має відбутися в Шікаґо засіданне лікарів, анатомічних дослідників, котрі між иншим будуть просліджувати мозок найбільшого злочинця в історії міста Шікаґо, Гарріґена. Життє Гарріґена не сходило ніколи з дороги найріжнороднійших злочинів і здавалося, що сей чоловік не думав ніщо понад злочини, тому й досліди над мозком згаданого злочинця можуть викрити богато властивих причин у виясненню переступлювання законів.

Дерево на вершку вежі.

Судову вежу 110 стіп високу в Ґрінбурґ, Індіяна, окрашує ще від 1871 р. мягкий ясень. Згадану вежу украшувало більше дерев, але з причини побоювання, що може завалитися мур, чотири дерева зрубано, а два всохло. Будинок побудовано ще в 1856 р. Дивує кождого, як там могли вирости дерева і зеленіти протягом пятьдесяти літ.

Похід з годовами на патиках.

Отсе недавно Курди і турецькі жінки устроїли по кровожаднім нападі похід із позастромлюваними головами на патики. Вони напали на відділ французького війска, котрий повертав з Урфи, і всіх їх вимордували, а потім голови їх повпихали на патики і так ішли. Декотрі з них втекли назад до Урфи і ті оповідали про страшну масакру. Із несповна 400 мужви не оставили ані одної душі при життю.

Лік на лепросію.

Публична обслуга здоровля в Злучених Державах повідомляє, що ґенеральній лікар Г. С. Кумінґ винайшов лік на лепросію (хронічна хороба скіри спричинена через „баціллюс лепрас").

Се єсть найстрашнійша заразлива хороба, котру через цілі століття уважалося за невилічиму. Тепер вона зістала побіджена лікарями публичного здоровля на гавайських островах.

Вже кілька літ тому назад дехто думав, сю хоробу можнаб вилічити і в тій справі роблено енерґічні заходи кількома інвестиґаторами. На початках до лічення сеї хороби уживано оливи кальмоогра але се лікарство не все давало вдоволяючі успіхи. Публична обслуга здоровля порозумілася в сій справі з головою хемічного департаменту гавайської медичної школи професором Л. І. Діном і просила його назначити хемічних складників на спеціяльну медицину до лічення лепросії. З часом все зроблено і тепер сю медицину називають етель естер і виробляють її такі з оливи кальмоогра.

Експеримент лічення лепросії зробив доктор Мікдоналд на інвестиґаційній стації Калігі на островах Гаваї. Лічення увінчалося успіхом і терплячі на лепросію тепер радо приходить на згадану стацію лічитися від лепросії.

В місяцю жовтни минувшого року вилічено на згадану недугу 48 пацієнтів. Тепер роблять-ся заходи щоби заложити окрему стацію для лічення лепросії і в кольонії Малокай.

Небезпека електрики.

Дуже небезпечно змінювати електричні лямпки тоді, як є мокрі руки, або коли мокра підлога. Найменьше ушкодженнє електричного обвиття може спричинити тяжке потрясеннє, а навіть і смерть. Один французький учений твердить, що електричних провідників не повинно уставляти там, де могла би людина їх досягнути, будучи у воді, прим. в купелях. В такім випадку смерть може наступити при 110 вольтах електричної сили. Змочені руки водою або мокрі предмети стають більшими провідниками електрики. Не є безпечно дотикатись електричних лямпок, огрівача, або дзвінка, будучи в купелі. Одну жінку забила електрика тоді, як вона одною рукою тримала електричну лямпу, а другою пускала з чопа воду; инша знова пожила смерти тоді, як обтирала мокрою шматою дротяні проводи до огрівача; ще инша дізнала сильного потрясення в хвили, як мокрою рукою засвінувала закруткою електричну лямпу. Тому стережіться електрики у воді!

Останки планети.

Дня 9-го червня с. р. мешканці стейтів Мізурі, Оклягома, Канзас та Арканзо бачили велитенський метеор, який перелетів небом і освітив його незвичайно ясним світлом на протяг одної мінути. Після всіх звітів сей велитенський огневий гість з неба мав впасти в околици Форт Сміт, Арк. В місті Тільса, Окла., здавалося мешканцям, що метеор перелітає всего тільки кількасот ярдів понад їх головами. Вони описують, що долішна часть метеора, ся яка була звернена до землі, світила зеленковатим огнем, за яким тягнувся довжезний хвіст неначе у комети. Коли метеор приблизився до землі, видимо розділився на чотири кусники, які однак осталися разом. В часі послідних кількох секунд, заки метеор впав і зарився в землю, все небо було освітлене зеленаво-синім огнем.

Визначний геольоґіст, С. В. Сміт, авторітет на астрономічнім полі в Америці, заявив, що він є сего погляду, що впавший метеор є частиною знищеної планети, яка колись кружила поміж планетами Юпітером і Марсом. Він опирає свій здогад на сім, що метеор летів із заходу на схід.

Та мимо сего, що тисячі осіб перешукали всі закутини східної частини стейту Оклягома, їм не поталанило найти ніякого сліду з упавшого метеора. Пошукування все продовжуються. Після звітів фахових людий він впав у віддали яких 6 миль від місцевости Форт Сміт.

Біліон і пів на капелюхи.

30,000.000 жінок у Злучених Державах платять річно за капелюхи півтора біліона долярів. Капелюшники твердять, що пересічно кожда жінка купує 4 капелюхи на рік по пересічній ціні $7.50. В Ню Йорку можна купувати капелюхи від 10 центів до 7.000 долярів. Капелюхи по 1.000 долярів є нічим надзвичайним.

Трояки.

В Перу, Індіяна прийшли на світ трояки в двох родинах разом. Трояки побільшили родину до 14 хлопців в двох домах.

Найменьше помешканне в світі.

Одна родина з пятьох душ мешкала на одній фармі в Анґлії в „помешканню" не більшім від 10x4 стіп. Се помешканнє зроблено зі старого воза і фармер числив за те 36 центів тижневого чиншу.

Найлекші літаки.

Найлекші літаки почали виробляти в Анґлії, яких крила не будуть ширші від 14 стіп, а вага заледви дійде до 220 фунтів. Сподіваються, що ціна за таку летючу машину не буде більша як 2 тисячі долярів.